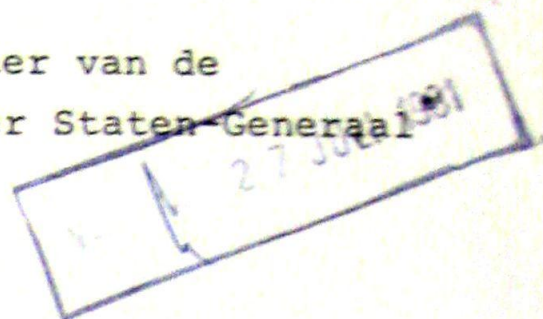

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

PLEIN 23 - 'S-GRAVENHAGE - TEL. 614941

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Dienstonderdeel: Directie Integratie Europa

Datum: 24 juli 1981

Onderwerp: Het Nederlandse Voorzitterschap
in 1981

Kenmerk: DIE/202411

./.
Ingevolge het verzoek van de vaste commissie voor
Buitenlandse Zaken, zend ik U hierbij een notitie
waarin de resultaten van het Nederlandse voorzitter-
schap van de Raad der Europese Gemeenschappen, alsmede
de Europese Politieke Samenwerking aan een evaluatie
worden onderworpen. De notitie bouwt voort op de in
maart jl. overgelegde tussenbalans van het
Nederlandse voorzitterschap.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

C. A. van der Meer

Het Nederlandse Voorzitterschap van de Raad der
Europese Gemeenschappen, alsmede de Europese Politieke
Samenwerking (1 januari tot 1 juli 1981)

Algemeen

Met de Europese Raad te Luxemburg en een zitting van de Landbouwrapad werd op 30 juni 1981 het zevende Nederlandse voorzitterschap van de Raad van de Europese Gemeenschappen afgesloten. In het afgelopen halfjaar vonden twee zittingen van de Europese Raad plaats (te Maastricht op 23/24 maart en te Luxemburg op 29/30 juni). De Raad van ministers vergaderde in wisselende samenstelling 34 maal, het Comité van Permanente Vertegenwoordigers voltooide een totaal van 24 vergaderweken. Voorzover zulks af en toe niet onmogelijk werd gemaakt door acties van het EG-personeel, heeft het voorzitterschap ervoor zorg gedragen dat de talloze werkgroepen met regelmaat en met goed voorbereide agenda's hebben vergaderd. In een zestal bijeenkomsten van ministers werd voorts op informele wijze overleg gevoerd over diverse beleidsterreinen.

Daarenboven heeft Nederland het voorzitterschap uitgeoefend in den vreemde met name door standpunten uit te dragen van hetzij de Gemeenschap, hetzij de Tien bij de regeringen van derde landen danwel bij internationale organisaties; dit geschiedde uiteraard in voorkomend geval in goede samenwerking met de Europese Commissie. Zowel t.a.v. deze externe functie als voor sommige werkgroepen geldt overigens dat Nederland het voorzitterschap in een aantal gevallen reeds bekleed heeft sedert 1 juli 1980, waarvan de eerste zes maanden als zaakwaarnemer voor Luxemburg.

Inhoudelijk heeft het Nederlandse voorzitterschap zich gekenmerkt door een aanlooperperiode, gedurende de eerste maanden, van bezinning en beraad. De oorzaken van de behoedzame start zijn beschreven in de notitie "De Tussenbalans van het Voorzitterschap", welke op

17 maart 1981 aan de Staten-Generaal is aangeboden. De vruchten van de inspanningen werden door het voorzitterschap geplukt tegen het einde van de zesmaandsperiode; juni verdient in dit opzicht speciale vermelding als "oogstmaand".

Het optreden van de nieuwe Franse regering op verschillende punten heeft bijgedragen tot het bereiken van belangrijke successen in de laatste periode, evenzeer als vaststaat dat de verkiezingen in Frankrijk daarvoor een hypotheek op de communautaire besluitvorming hebben gelegd. De navolgende opsomming van de resultaten geeft een beeld van ons voorzitterschap, dat kan worden aangemerkt als een moeilijke, maar per saldo vruchtdragende periode in de geschiedenis van de Gemeenschappen.

De belangrijkste resultaten

Landbouwprijzen

Het voorzitterschap is verheugd dat, de landbouwprijzen voor het oogstjaar 1981/1982 reeds begin april door de Raad zijn aangenomen. Hiermee werd vermeden dat, zoals in voorgaande jaren wel is geschied, het gehele besluitvormingsproces werd belast met een slepend conflict. Ook werd de toenemende onrust in de landbouwsector daarmee bezworen. Bovendien schiep het prijzenbesluit in een vroeg stadium de nodige duidelijkheid voor de Commissie, die op grond van het Raadsbesluit van 30 mei 1980 gehouden was om vóór 1 juli 1981 voorstellen uit te werken m.b.t. de herstructurering van het Gemeenschapsbeleid, waaronder de landbouw.

Staal

De dreiging die het inzakken van de staalmarkt lange tijd voor het voortbestaan van de EGKS heeft opgeroepen, kon door de besluiten van de Staalraad van 24 juni worden weggenomen. Bij die gelegenheid is een omvangrijk, drieledig besluit genomen inzake:

- een gedeeltelijke verlenging van de crisisregeling ex art. 58 EGKS ter beperking op korte termijn van de staalproductie en ter stabilisering van de staalprijzen;
- een geleidelijke afschaffing van nationale steun aan de staalindustrie volgens een strak tijdschema;
- steunverlenging in Gemeenschapskader aan een aantal sociale begeleidingsmaatregelen.

Werkgelegenheidsaspecten zijn hierbij uiteraard ten nauwste betrokken. Verwacht mag worden dat door deze succesvolle besluitvorming, die van het Nederlandse voorzitterschap grote inspanning heeft gevergd, een belangrijke bijdrage is geleverd aan de oplossing van de ernstige crisis, waarin de Europese staalindustrie is terecht gekomen. Op zijn minst kan men stellen dat de dreiging van het uiteenvallen van de Europese staalmarkt is afgewend.

Sociaal-economische aangelegenheden

In het eerste semester van 1981 hebben de Gemeenschappen herhaaldelijk en diepgaand aandacht besteed aan de ernstige vraagstukken van inflatie en werkloosheid. Naast behandeling in de Europese Raden van Maastricht en Luxemburg alsmede in de zg. Ecofinraden heeft het voorzitterschap, tegen de scepsis van velen in, de problematiek in een operationeel kader weten te brengen door op 11 juni een gezamenlijke Raad van ministers van financiën, economische en sociale zaken bijeen te roepen op basis van een voorbereiding die in nauw overleg tussen de Europese Commissie en Nederland tot stand kwam. Aldaar werden conclusies bereikt die algemene instemming vonden. Het ligt in de lijn der verwachting dat de Gemeenschap hiermee de eerste stappen heeft gezet op de weg naar een beter onderbouwde Europese aanpak van het werkgelegenheidsvraagstuk.

Vorbereiding Economische Conferentie te Ottawa

Het voorzitterschap heeft er doelbewust naar gestreefd aan de westerse economische top van de Zeven een gedegen communautaire voorbereiding vooraf te doen gaan en is hierin geslaagd. T.a.v. de drie politiek-economische hoofdthema's, nl. de rentepolitiek in de VS, de handelsbetrekkingen met Japan en de noord-zuid-dialoog, zijn nauwkeurig geformuleerde standpunten van de Gemeenschap uitgewerkt, waardoor een maximale communautaire inbreng in het overleg van de grote industrielanden verzekerd werd. Met betrekking tot de noord-zuid-dialoog geschiedde zulks zelfs bij vorme van een rapport inzake de noord-zuid-betrekkingen. De hoop is gewettigd dat met deze welbewuste voorbereiding ook een patroon voor toekomstige soortgelijke voorbereidingen is aangegeven.

Herstructurering van het Gemeenschapsbeleid en de begroting

De Europese Raad van Luxemburg (29/30 juni) heeft de nodige procedurele aanwijzingen gegeven omtrent de wijze waarop aan de herstructureringsdiscussie vorm gegeven moet worden. Zulks is mede mogelijk geweest door de inspanningen van het voorzitterschap om deze gevoelige materie met zorg door de belangrijke aanloopfase te loodsen. Met name heeft het voorzitterschap gewaakt tegen ontwikkelingen die op voorhand een aantasting van communautaire verworvenheden zouden hebben ingehouden. Het voorzitterschap heeft gepoogd ook in de aanloopfase een gedachtenwisseling op gang te brengen en in goede banen te leiden, maar werd daarbij belemmerd door het feit dat de Commissie de betreffende voorstellen eerst op het allerlaatste ogenblik aanbod.

Midden-Oosten initiatief (E.P.S.)

De inspanningen van het Nederlands voorzitterschap gedurende de afgelopen zes maanden hebben geresulteerd in een door de Europese Raad te Luxemburg (29-30 juni 1981) genomen besluit dat

- a. de door de Tien ondernomen pogingen, om de tot standkoming van een vreedzame regeling te bevorderen, met voortvarendheid en onverminderd moeten worden voortgezet, rekening houdend met de resultaten van de missies waartoe in Venetië besloten werd;
- b. via intern beraad en met handhaving van passende contacten met alle betrokken partijen, inclusief de Verenigde Staten, de praktische mogelijkheden nader uitgewerkt worden, waarover Europa beschikt om een daadwerkelijke bijdrage te leveren tot een algemene vredesregeling in het Midden-Oosten.

Aan de besluitvorming van de Raad ligt mede ten grondslag de overweging dat, nu de Tien een tweetal uitgebreide missies hebben volvoerd, zij over een aanzienlijke hoeveelheid gegevens inzake het Israelisch-Arabische conflict in al zijn dimensies en nuances beschikken.

Voor de hand ligt dat de Tien, met de aldus voorhanden zijnde gegevens zich thans terdege en met uiterste zorgvuldigheid dienen te bezinnen over de weg welke door hen nu in concreto ware te bewandelen. Ook de vorming op dit moment van een nieuwe Israelische regering lijkt in deze richting te wijzen. Bij het thans voorgenomen proces van "réflexion interne" zal het door het Nederlands voorzitterschap uitgebracht vertrouwelijk rapport een belangrijke bouwsteen zijn.

Overige resultaten

Institutionele aangelegenheden

Het voorzitterschap heeft zich veel moeite gegeven voor een verbetering van de betrekkingen tussen de Raad en het Europees Parlement door een aantal procedurele voorzieningen te treffen. Binnen Raadskader vindt thans een meer gerichte behandeling van resoluties van het Europees Parlement plaats, met name van die resoluties die het Parlement uit eigen beweging opstelt. De onbevredigende geringe betrokkenheid van het Parlement bij de Raadsdebatten over de begroting zal dankzij een door het Nederlandse voorzitterschap gesuggereerde formule worden vergroot: bij de behandeling van de begroting 1982 zal aan het Parlement ruimere gelegenheid worden geboden om haar oordeel ter kennis van de Raad te brengen, alvorens deze de begroting in eerste lezing vaststelt. Als uitvloeisel van de informele Raadszitting van de ministers van buitenlandse zaken te Venlo is op 17 november 1981 een bijzondere ontmoeting voorzien tussen de Raad en het Bureau alsmede de Voorzitters van de fracties van het Europees Parlement. Op tastbare wijze heeft het voorzitterschap blijk gegeven van het belang dat Nederland hecht aan goed overleg tussen Raad en Parlement door de frequente deelname van Nederlandse bewindslieden aan plenair danwel Commissie-overleg in het Parlement. De Nederlandse aandrang op een goede verhouding tussen de beide instellingen heeft er mede toe geleid dat in de Europese Raad van Luxemburg is besloten de relatie met het Europees Parlement in de komende novemberzitting te bespreken. Ook bleek daar dat alle lidstaten voortaan kunnen instemmen met verslaglegging door de voorzitter van de Europese Raad aan het Europese Parlement over zittingen van die Raad.

In dit verband kan ook melding worden gemaakt van het feit dat het voorzitterschap zich namens de Raad tot de voorzitter van het Parlement heeft gewend met suggesties voor een efficiënter verloop van de consultatieprocedure en van het vragenuur. T.a.v. dit vragenuur is van Nederlandse zijde getracht hieraan in de praktijk een zo positief mogelijke inhoud te geven.

Overige resultaten

Institutionele aangelegenheden

Het voorzitterschap heeft zich veel moeite gegeven voor een verbetering van de betrekkingen tussen de Raad en het Europees Parlement door een aantal procedurele voorzieningen te treffen. Binnen Raadskader vindt thans een meer gerichte behandeling van resoluties van het Europees Parlement plaats, met name van die resoluties die het Parlement uit eigen beweging opstelt. De onbevredigende geringe betrokkenheid van het Parlement bij de Raadsdebatten over de begroting zal dankzij een door het Nederlandse voorzitterschap gesuggereerde formule worden vergroot: bij de behandeling van de begroting 1982 zal aan het Parlement ruimere gelegenheid worden geboden om haar oordeel ter kennis van de Raad te brengen, alvorens deze de begroting in eerste lezing vaststelt. Als uitvloeisel van de informele Raadszitting van de ministers van buitenlandse zaken te Venlo is op 17 november 1981 een bijzondere ontmoeting voorzien tussen de Raad en het Bureau alsmede de Voorzitters van de fracties van het Europees Parlement. Op tastbare wijze heeft het voorzitterschap blijk gegeven van het belang dat Nederland hecht aan goed overleg tussen Raad en Parlement door de frequente deelname van Nederlandse bewindslieden aan plenair danwel Commissie-overleg in het Parlement. De Nederlandse aandrang op een goede verhouding tussen de beide instellingen heeft er mede toe geleid dat in de Europese Raad van Luxemburg is besloten de relatie met het Europees Parlement in de komende novemberzitting te bespreken. Ook bleek daardat alle lidstaten voortaan kunnen instemmen met verslaglegging door de voorzitter van de Europese Raad aan het Europees Parlement over zittingen van die Raad. In dit verband kan ook melding worden gemaakt van het feit dat het voorzitterschap zich namens de Raad tot de voorzitter van het Parlement heeft gewend met suggesties voor een efficiënter verloop van de consultatieprocedure en van het vragenuur. T.a.v. dit vragenuur is van Nederlandse zijde getracht hieraan in de praktijk een zo positief mogelijke inhoud te geven.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen kreeg na jarenlang moeizaam overleg in de Raad uiteindelijk zijn hoogst noodzakelijke versterking door de benoeming van een vijfde advocaat-generaal, de Nederlander prof. mr. P. VerLoren van Themaat. Tevens werd een elfde rechter benoemd.

Het Nederlandse voorzitterschap ving aan met een ernstig salarisconflict tussen de Raad als werkgever en het EG-personeel. De werkzaamheden van de instellingen en m.n. de Raad hebben gedurende het eerste semester bij tijden ernstige hinder ondervonden van stakingen en werkonderbrekingen, die uit dit conflict voortvloeiden. Het voorzitterschap is er zowel in geslaagd het tempo van de werkzaamheden op voldoende peil te houden als een oplossing uit te werken die op 23 juni zijn beslag kreeg. Deze oplossing houdt onder meer in dat voor een reeks van jaren de principes zijn vastgelegd welke de salarিসvaststelling van het EG-personeel zullen bepalen. Uiteenlopende ontwikkelingen van de nationale en EG-salarissen kunnen daarbij beter worden tegengegaan dan in het verleden. Ook zijn voor de komende jaren zekere kortingen overeen gekomen. Tevens kon in de Raad overeenstemming worden bereikt over een verbeterde overlegprocedure met het EG-personeel.

Uitbreiding van de Gemeenschappen

Op het Nederlandse voorzitterschap rustte de taak de feitelijke inpassing van Griekenland als tiende lid van de Gemeenschap, voorzover nodig, te begeleiden. Daartoe zijn een aantal uitvoeringsbesluiten genomen, voortvloeiend uit het op 28 mei 1979 te Athene gesloten toetredingsverdrag.

De toetredingsonderhandelingen met Spanje en Portugal konden alleen voor wat betreft de weinig controversiële dossiers inhoudelijke voortgang boeken. Het voorzitterschap is ondanks weerstanden van Franse zijde, erin geslaagd een redelijk tempo in de onderhandelingen te handhaven.

Het stemde met name tot voldoening dat in de laatste fase van de voorzittersperiode een deblokkering van het dossier "douane-unie" t.a.v. Portugal kon worden bewerkstelligd.

Intern beleid

Naast de snelheid waarmee de landbouwprijzen ditmaal werden vastgesteld, verdient in de landbouwsector vermeld te worden de totstandkoming (op 30 juni) van een nieuwe suikermarktordening, die voor vijf jaar zal gelden. Het beginsel van zelffinanciering van de afzet van overschotten is hierbij in een nieuwe sector ingevoerd. Van belang is tevens dat de lidstaten overeenstemming hebben bereikt over de wenselijkheid van toetreding van de EG tot de Internationale Suikerovereenkomst.

Conform de beleidsintentie, neergelegd in de nota inzake het voorzitterschap (kamerstuk, zitting 1980-1981, 16211, nr.14), heeft Nederland zich ingespannen voor harmonisatie van de veterinaire wetgeving, waartoe een memorandum werd ingediend dat een gunstig onthaal kreeg. De onderhandelingen over het gebruik van hormonen konden helaas nog niet worden afgerond.

In de Raadszitting van begin april werd overeenstemming bereikt over een pakket van maatregelen m.b.t. het gemeenschappelijk structuurbeleid, waarover reeds sedert maart 1979 door de Raad werd gediscussieerd. Het structuurbeleid heeft daarmee een nieuwe impuls gekregen.

Daarentegen stelt de regering met teleurstelling vast dat het niet mogelijk is gebleken om - ondanks aanzienlijke inspanningen van de voorzitter - het interne visserijbeleid van de grond te krijgen.

Het Britse voorzitterschap deelt deze teleurstelling blijkens de programma-speech, die Lord Carrington op 8 juli 1981 voor het Europees Parlement heeft afgelegd.

In de transportsector kan worden gewezen op het veelomvattende prioriteitenprogramma van werkzaamheden tot eind 1983, dat de Transportraad op

26 maart 1981 heeft aangenomen.

Het is voorts in belangrijke mate aan Nederland te danken geweest, dat ten lange leste op 22 juni het principebesluit is genomen over de invoering van een Europees paspoort, dat reeds sedert 1974 in het vooruitzicht was gesteld. In de meizitting heeft de Algemene Raad voorts het Tweede Consumenten Actieprogramma formeel vastgesteld.

Op deze plaats kan tevens melding worden gemaakt van de aanneming van de vijfde richtlijn betreffende de steun aan de scheepsbouw (28 april), welke voor de herstructurering van deze kwetsbare sector van groot belang is.

Extern beleid

Ook ten aanzien van een aantal externe aangelegenheden kunnen positieve resultaten worden geregistreerd. Van institutioneel-organisatorische aard is het arrangement, dat onder de benaming van "politiek compromis" getroffen is m.b.t. het Gemeenschapsoptreden in onderhandelingen over grondstoffen. Op basis van een initiatief van de Commissievoorzitter Thorn, heeft het voorzitterschap zich beijverd om een algemeen aanvaardbare formule te vinden voor stroomlijning van het externe optreden van Gemeenschap en lidstaten in dergelijke onderhandelingen. Verwacht mag worden, dat daarmee een veel gehoorde klacht over gebrek aan samenhang van Gemeenschapsdelegaties en Gemeenschapsoptreden zal verdwijnen.

In de sector van de grondstoffen heeft het voorzitterschap zich met succes ingezet voor deelname van de Gemeenschap en van andere belangrijke partijen, aan de nieuwe cacao-overeenkomst. Aan actief Nederlands optreden is eveneens toe te schrijven, dat de Gemeenschap en de lidstaten zich terdege hebben voorbereid op de vele beleids-

terreinen, die in het kader van de Nieuwe Ronde van Wereldwijde Onderhandelingen aan de orde zullen komen. De Nederlandse actie is er - met succes - op gericht geweest de positieve communautaire instelling t.a.v. de opening van deze onderhandelingen, ondanks de inmiddels aan VS-zijde gerezen twijfels en bedenkingen, in tact te houden en zelfs nader uit te werken. De Europese Raad van Luxemburg nam daartoe de door het voorzitterschap opgestelde conclusies aan. Tijdens het Nederlands voorzitterschap vroegen de betrekkingen met een aantal landen dan wel regio's veel aandacht. In de regio van de Middellandse Zee kan gewezen worden op de afsluiting van het vierde Financiële Protocol bij de overkomst van Ankara. Ondanks grote Nederlandse inzet kon in de eerste helft van het jaar geen besluitvorming worden bereikt over de te verlengen Financiële Protocollen met de Mashrak- en Maghreb-landen alsmede Israël. De besprekingen waren onder Nederlandse leiding echter zo ver gevorderd dat de Raad van 13 juli zich op een Nederlands compromisvoorstel kon verenigen. Van meer dan gewoon belang was het feit dat onder Nederlands voorzitterschap een nieuw, verbreed, samenwerkingsakkoord met India tot stand kwam, waarop door dat land krachtig was aangedrongen. Besprekingen met Latijns-Amerika, waaronder het Andes-pact, werden voortgezet, maar konden in het laatste geval niet tot resultaten leiden vanwege de machtsovername in Bolivia. Van belang was de ministeriële bijeenkomst met de ASEAN-landen op 19 juni 1981 te Manilla, waar de politieke en economische betrekkingen tussen de beide regio's werden aangehaald. De Regering is verheugd, dat het mogelijk is geweest om de ernstige spanningen in de relatie tussen de Gemeenschap en Nieuw-Zeeland respectievelijk Australië weg te nemen. Veel overredingskracht van het voorzitterschap was nodig om alle lidstaten

in april van dit jaar te bewegen tot een meerjarige invoerregeling voor boter uit Nieuw-Zeeland en rundvlees uit Australië. Met name dit laatste succes is van belang, omdat Australië met ernstige tegenmaatregelen dreigde. Met hetzelfde land kwam na moeizame onderhandelingen eveneens een nucleair samenwerkingsakkoord tot stand over de levering van splijtstoffen, waarbij tevens een aantal belangrijke veiligheidskwesties werd geregeld. Japan gaf ook gedurende de Nederlandse voorzitterschapsperiode aanleiding tot veelvuldig overleg. Nederland zag als belangrijkste taak voor de Raadsvoorzitter het bevorderen van de eenheid tussen de lidstaten en de Gemeenschap in de verhouding ten opzichte van Japan, al kon het succes in deze niet volledig zijn. Slechts door een eensgezind communautair optreden kan immers gehoopt worden op een effectieve beïnvloeding van de handelspolitieke verhouding met Japan om ten gunste van de Gemeenschap de nodige correcties aan te brengen in de zorgwekkende onevenwichtigheid in de handelsbalans.

In het eerste semester van 1981 werd ook uitvoering gegeven aan het besluit van de Europese Raad van Maastricht om positief te reageren op een tweede verzoek van Polen om tegen concessionele voorwaarden voedsel te kunnen kopen van de EG.

De bijzondere belangstelling van Nederland voor ontwikkelingssamenwerking kwam ondermeer tot uitdrukking in het aantal zittingen van de Raad van Ministers voor Ontwikkelingssamenwerking (op 28 april en 22 juni 1981). Tijdens deze zittingen vond diepgaand overleg plaats over de Nieuwe Ronde van Wereldwijde Onderhandelingen. Deze Raden voorzagen ook in de

voorbereiding van de Gemeenschap op de Conferenties inzake de Minst Ontwikkelde Landen te Parijs en inzake nieuwe en hernieuwbare energiebronnen te Nairobi.

Ongewoon snel werd het voedselhulpprogramma voor het jaar 1981 reeds op 28 april vastgesteld. Een informatieprocedure inzake investeringsbeschermingsakkoorden in ontwikkelingslanden kwam tot stand. Van bijzonder belang is voorts, dat de Nederlandse aandrang op evaluatie van het gemeenschappelijk hulpbeleid gehonoreerd werd; hiermee is een aanzet voor een beter genormeerd hulpbeleid gegeven.

Nederland heeft ook nog ingediend een memorandum inzake de rol van de vrouw in ontwikkelingssamenwerking. Ook daaraan zal in Gemeenschapsverband nog gevolg worden gegeven.

Over de kaderverordening inzake financiële en technische bijstand aan niet-geassocieerde ontwikkelingslanden werd op 19 februari 1981 overeenstemming bereikt.

Voorts is vermeldenswaard dat de problematiek inzake de kaderverordening voedselhulp tijdens het Nederlandse voorzitterschap dicht bij een oplossing gebracht is.

Europese Politieke Samenwerking

Naast de eerder omschreven inspanningen die het Nederlands voorzitterschap zich in het kader van het Midden-Oosten initiatief (E.P.S.) heeft getroost, is een terugblik op zijn plaats van andere door de tien lidstaten ontplooidde activiteiten in het kader van de Europese Politieke Samenwerking.

Libanon

De ontwikkelingen in Libanon zijn voor de tien lidstaten aanleiding geweest om reeds vroegtijdig nog eens in alle duidelijkheid het Europese standpunt voor het voetlicht te brengen. Vastgesteld kan worden dat de frequente démarches van de Tien ermede toe hebben bijgedragen dat de explosieve situatie niet verder is geëscaleerd. De Tien blijven groot belang hechten aan de onafhankelijkheid, de territoriale integriteit en gaan ervan uit dat de soevereiniteit van de rechtmatige regering over het gehele grondgebied hersteld moet worden.

Conflict Israel - Irak

De tien lidstaten hebben met ernstige verontrusting kennis genomen van de aanval van de Israelische luchtmacht op de in aanbouw zijnde Iraakse nucleaire installaties bij Bagdad. Zij zijn van mening dat een dergelijk militair optreden slechts kan bijdragen tot een verhoging van de spanning in dat gebied. Het Nederlands voorzitterschap heeft dan ook namens de tien lidstaten via een démarche in Tel Aviv de Israëlische handelwijze veroordeeld.

Afghanistan

In E.P.S.-kader is veelvuldig beraad gepleegd over de ontwikkelingen in Afghanistan. Daarbij heeft als leidraad gediend de wenselijkheid van de totstandkoming van een politieke regeling die voorziet in de terugkeer van Afghanistan naar zijn traditionele onafhankelijkheid en zijn status van niet-gebonden land, vrij van buitenlandse inmenging

waarbij het Afghaanse volk zijn recht op zelfbeschikking volledig kan uitoefenen.

Aan het einde van het Nederlands voorzitterschap hebben de tien lidstaten tijdens de Europese Raad te Luxemburg d.d. 29-30 juni 1981 zich achter het Britse initiatief geschaard inzake een twee-fasen conferentie over Afghanistan. In een verklaring terzake wordt o.m. de mening van de tien lidstaten weergegeven dat de tijd is aangebroken voor een nieuwe poging om de weg naar een politieke oplossing van het Afghaanse vraagstuk te openen.

Euro-Arabische Dialoog

Onder leiding van het Nederlands voorzitterschap is de voorbereiding voor een Ministeriële bijeenkomst van de Euro-Arabische Dialoog in het najaar ter hand genomen en hebben de tien Europese lidstaten zich met de Arabische gesprekspartners verdiept in inhoudelijke en organisatorische aspecten van deze conferentie, die zonder precedent is. Beoogd wordt een inhoudsvolle vruchtbare ontmoeting waar, naast economische onderwerpen, ook politieke aangelegenheden de revue zullen passeren. Dat daarmee de Europees-Arabische betrekkingen op een breed vlak vorm gaan krijgen is een verheugend perspectief.

C.V.S.E.

De tweede fase van de C.V.S.E.-vervolgbijeenkomst te Madrid op 27 januari jl. begonnen, heeft helaas nog geen bevredigende resultaten opgeleverd. Desondanks kan met tevredenheid worden geconstateerd dat de samenwerking tussen de lidstaten van de Gemeenschap nog altijd voortreffelijk is te noemen. Ook de samenwerking met andere Westelijke landen en niet gebonden landen is bepaald goed te noemen. Het voorzitterschap heeft in deze een bijzonder belangrijke verantwoordelijkheid. Het moet trachten dit geheel van onderlinge relaties permanent naar bevrediging te laten functioneren. Terugblikkend kan worden gesteld dat het Nederlands voorzitterschap in die opzet is geslaagd. De onderlinge cohesie is zonder meer bewaard gebleven. De Tien zullen voortgaan met een actieve en positieve benadering t.a.v. de verdere loop van de onderhandelingen te Madrid, waarbij de ontwikkelingen op het internationale vlak een belangrijke rol spelen. Van moment tot moment zullen de Tien blijven nagaan hoe de verwezenlijking van hun streven, de Madrid-bijeenkomst af te sluiten met een substantieel en evenwichtig slotdocument naderbij kan worden gebracht. De mogelijkheden daartoe lijken vooralsnog zeker niet uitgeput. Voor gedetailleerde informatie over de voortgang der onderhandelingen te Madrid moge worden verwezen naar de periodieke rapportage welke wordt toegezonden aan de Kamercommissies voor Buitenlandse Zaken.

Polen

Het ligt voor de hand dat de ontwikkelingen in Polen onder het Nederlands voorzitterschap de aandacht van de Tien zijn blijven trekken.

Sedert de Europese Raad zich op 2 december 1980 uitsprak over Polen, is de situatie in dat land verder geëvolueerd. Tijdens de Europese Raad van 23 en 24 maart jl. te Maastricht werd geconstateerd dat Polen heeft bewezen in staat te zijn zijn binnenlandse problemen het hoofd te bieden in een geest van redelijkheid en verantwoordelijkheidsgevoel.

De Raad herhaalde nog eens zijn reeds eerder ingenomen standpunt dat het Poolse volk op vreedzame wijze en zonder inmenging van buitenaf op deze ingeslagen weg moet kunnen voortgaan. Tot op heden heeft deze verklaring zijn geldigheid volledig behouden.

In dit verband zij voorts gereleveerd dat de Tien positief hebben gereageerd op het verzoek van Polen tot economische steun, zowel individueel als in Gemeenschapsverband. Zij blijven bereid een bijdrage te leveren aan herstel van de Poolse economie teneinde daarmee de eigen inspanning die het Poolse volk zich getroost te ondersteunen.

Informatieprocedure met Turkije

Zoals bekend is tussen de Tien en de Turkse regering een wederzijdse informatie-procedure tot stand gekomen. In dit kader hebben tijdens het Nederlands voorzitterschap tot dusverre in Den Haag twee ontmoetingen plaatsgevonden. Zowel bij gelegenheid van deze contacten als in bilaterale gesprekken met de Turkse Minister van Buitenlandse Zaken is van Nederlandse zijde uitdrukking gegeven aan de in de lidstaten bestaande opvattingen met betrekking tot de mensenrechtensituatie in Turkije en de noodzaak van een zo spoedig mogelijk herstel van de parlementaire democratie. Van een inmiddels door de Turkse autoriteiten aangekondigd tijdschema voor terugkeer van een volledig parlementair bestel is door de Tien met belangstelling kennis genomen.

Verenigde Naties

Een van de terreinen waarop de Europese Politieke Samenwerking zich het sterkste heeft ontwikkeld en waarop het eensgezind optreden van de Tien naar buiten het meest opvalt betreft de bijeenkomsten en conferenties van de Verenigde Naties en de daarmee verbonden gespecialiseerde organisaties.

Het Nederlandse voorzitterschap van de EPS begon in VN verband in feite al in de herfst van 1980 doordat Nederland het voorzitterschap van de EPS heeft waargenomen voor Luxemburg op een aantal werkterreinen van de 35e zitting van de Algemene Vergadering der VN. Dit gold met name de ontwapeningsaangelegenheden op welk terrein - niet op de laatste plaats dank zij de inspanning van het voorzitterschap - een groter aantal gemeenschappelijke verklaringen waarvan de inhoud een aanzienlijk belangrijker karakter had dan voorgaande jaren, kon worden tot stand gebracht. Een geslaagd initiatief van het Nederlandse voorzitterschap op dit gebied mag voorts het aan de orde stellen van de wapenwedloop in de ruimte worden genoemd.

Aangezien het Nederlandse voorzitterschap voor het overige viel na de periode waarin de belangrijkste politieke onderwerpen van de 35e zitting van de Algemene Vergadering der VN aan de orde waren heeft het zich vooral toegelegd op de voorbereiding van de komende zitting en op de coördinatie van de standpunten der Tien alsmede het uitdragen van de gemeenschappelijke standpunten over een aantal belangrijke politieke kwesties tijdens conferenties van belangrijke gespecialiseerde organisaties der VN zoals de Wereldgezondheidsorganisatie (in mei) en de Internationale Arbeidsorganisatie (in juni). De ervaring heeft geleerd dat eensgezind en slagvaardig optreden van de Tien bij dit soort gelegenheden in grote mate afhangt van de inzet

van het voorzitterschap. In dit opzicht heeft Nederland, blijkens de reacties van zijn partners, zijn taak op goede wijze vervuld. Wat betreft de voorbereiding van de EPS tijdens de komende zitting van de Algemene Vergadering kan melding worden gemaakt van onder het Nederlandse voorzitterschap ontwikkelde voorstellen ter verbetering van de harmonisatie van het stemgedrag der Tien in de Algemene Vergadering welke thans nog onderwerp uitmaken van beraad binnen de Tien.

Een gebied waarop het Nederlandse voorzitterschap zich in VN kader bijzonder heeft ingespannen betreft het terrein van de mensenrechten. Zoals op 14 januari 1981 voor het Europees Parlement te Straatsburg aangekondigd, is tijdens het Nederlandse voorzitterschap ruime aandacht besteed aan de bevordering van de rechten van de mens als onderdeel van de beleidscoördinatie der EPS partners in multilaterale kaders. Als voorbeeld zij genoemd de verklaring die namens de Tien werd afgelegd tijdens de voorjaarszitting van de Economische en Sociale Raad van de VN te New York, een verklaring die de kwestie van godsdienstige onverdraagzaamheid betrof en, meer in het bijzonder, de benarde situatie van de Bahai's in Iran. Voorts heeft ter voorbereiding van en gedurende de 37e zitting van de VN Commissie voor de Rechten van de Mens (februari/maart 1981 te Genève) - waarvan overigens niet alle Tien lid zijn (het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Nederland, de Bondsrepubliek Duitsland, Denemarken en Griekenland) - onder voorzitterschap van Nederland overleg der Tien plaats gevonden hetgeen een waardevolle aanvulling vormde op het gebruikelijke overleg tussen alle westerse delegaties, in welk verband in het bijzonder de coördinatie van de verschillende agendapunten en het woordvoederschap worden geregeld.

Zuidelijk Afrika

Aan de ontwikkelingen in Zuidelijk Afrika is onder het Nederlandse voorzitterschap bijzondere aandacht geschonken. Van voorzitterszijde is de nadruk gelegd op een zo krachtig mogelijke gezamenlijke inspanning ter bevordering van een stabiele en vreedzame ontwikkeling van de regio. In dat verband is bij de partners met name genereuze steun aan Zimbabwe bepleit, zulks mede op grond van de verwachting dat van een zich voorspoedig ontplooiend Zimbabwe een gunstige invloed zal uitgaan op de nog bestaande problemen van politieke en economische aard in de regio. Het is verheugend te constateren, dat zowel de lidstaten afzonderlijk als de Gemeenschap als zodanig inderdaad een substantiële bijdrage hebben geleverd aan het welslagen van de conferentie voor de wederopbouw en ontwikkeling van Zimbabwe die eind maart in Salisbury werd gehouden.

Onder het Nederlandse voorzitterschap bleef het streven van de Tien voorts onverminderd gericht op een spoedige oplossing van de Namibië-kwestie. N.a.v. het mislukken van de Namibië-conferentie te Genève gaven de Tien bij monde van het voorzitterschap uitdrukking aan hun teleurstelling daarover en werd er bij alle betrokken partijen op aan gedrongen, alle mogelijkheden te onderzoeken welke alsnog tot een aanvaardbare oplossing zouden kunnen leiden.

Acties van Zuidafrikaanse legereenheden buiten Zuidafrikaans territorium alsmede een aantal repressieve bestuursdaden zijdens de Zuidafrikaanse overheid werden in een verklaring van de Tien krachtig afgekeurd. Aan het eind van het Nederlandse voorzitterschap hebben de Tien nogmaals hun uitdrukkelijke voornemen onderstreept al het mogelijke te doen een spoedige vreedzame regeling op basis van VR-resolutie 435 te bevorderen.

Azië

Eind 1980 werden bezoeken aan Nederland gebracht door de toenmalige Japanse vice-Minister Katori en Minister van Buitenlandse Zaken Ito, speciaal met het oog op de komende Nederlandse presidentschap, welke bezoeken ten doel hadden de politieke betrekkingen met de Tien te verstevigen. Aansluitend op deze bezoeken hebben politieke consultaties tussen Japan en de Tien inderdaad meer gestalte gekregen tijdens het eerste semester van 1981.

Het voorzitterschap heeft bij voorkomende gelegenheden (o.m. via démarches bij de Secretaris-Generaal der V.N.) steun verleend aan de initiatieven van ASEAN om de kwestie Kambodja niet in het vergeetboek te doen geraken, met name het bijeenkomen van een internationale conferentie over deze kwestie te bevorderen.

Voorts heeft het Nederlands voorzitterschap de Tien vertegenwoordigd tijdens de ontmoeting met ASEAN ministers van Buitenlandse Zaken te Manilla op 19 en 20 juni jl.. Bij die gelegenheid is namens de Tien deelneming toegezegd aan de Kambodja-conferentie te New York.

Relatie E.P.S. / Europees Parlement

Het voorzitterschap heeft het afgelopen halfjaar, binnen de opgelegde grenzen van de E.P.S.-structuur, getracht zoveel mogelijk tegemoet te komen aan het legitiem verlangen van het Europees Parlement om nauwer betrokken te worden bij de politieke samenwerking. In dit licht kunnen de uitvoerige gedachtenwisselingen tijdens de colloques op 18 februari 1981 te Brussel en op 25 juni jl. te Den Haag met de Politieke Commissie, onmiddellijk volgend op de Ministeriële bijeenkomst in E.P.S.-verband, als een goede aanzet worden beschouwd tot een meer beleidsrelevante samenspraak in plaats van een louter informatieve ontmoeting.

Niet onvermeld mag blijven dat de verbetering van de betrekkingen van het Europees Parlement ter sprake is gekomen tijdens het Nederlands voorzitterschap. Het besluit van de Europese Raad van 30 juni jl. om het Nederlands initiatief over te nemen, houdende dat de voorzitter van de Raad verslag aan het Europees Parlement kan uitbrengen, is in dit verband van belang.

Verbetering E.P.S.-procedures

Het Nederlands voorzitterschap heeft de afgelopen maanden verschillende suggesties terzake gedaan en concrete ideeën gelanceerd. Een eerste discussie tussen de Ministers heeft hierover reeds plaatsgevonden. Dergelijke vernieuwingen kunnen echter niet op stel en sprong worden uitgewerkt en dienen vaak langzaam te rijpen. Gezien het informele kader waarin deze suggesties tot dusverre werden besproken is er nog geen sprake van concrete beslissingen. Het lijkt geen twijfel dat het Brits voorzitterschap dit onderling begonnen constructieve overleg met voortvarendheid, inventiviteit en pragmatisme verder zal voortzetten, in weerwil van de beperkingen die nu eenmaal inherent zijn aan het huidige intergouvernementele systeem van politieke samenwerking.

Conclusie

Nederland heeft zich tijdens het voorzitterschap geenszins laten ontmoedigen door de moeilijke politieke en economische omstandigheden waarin zowel Gemeenschap als lidstaten zich in de eerste helft van 1981 bevonden. Wel is duidelijk dat deze omstandigheden hun stempel op de gang van zaken hebben gedrukt.

Het zou de regering veel waard zijn geweest, indien in de Nederlandse periode op essentiële onderdelen van het integratieproces grotere voortgang had kunnen worden geboekt en indien een aantal reeds lang bestaande gebreken en tekortkomingen had kunnen worden opgeheven. Daarvoor waren de mogelijkheden echter niet aanwezig.

Gegeven dit uitgangspunt heeft Nederland vanuit de voorzitterspositie er zich op toegelegd met vasthoudendheid en voortvarendheid voortgang na te streven over een breed front van onderwerpen, zowel grote als kleine vraagstukken betreffende, en daarbij tevens een aantal reeds sinds lang slepende conflicten tot een oplossing te brengen. Het accent is daarbij van meet af aan gelegd op onderwerpen die betrekking hebben op de ernstige sociaal-economische toestand; de kernpunten in de externe betrekkingen van de Gemeenschap; het functioneren der instellingen, en de zg. herstructurering uit hoofde van het mandaat van 30 mei 1980. Op de meeste van deze terreinen is onder Nederlandse leiding en door toedoen van het voorzitterschap goede, soms bescheiden, maar in andere gevallen beslissende voortgang geboekt en zulks niet alleen t.a.v. incidentele zaken, maar ook t.a.v. onderwerpen van meer structurele betekenis. In dit verband kan nogmaals worden gewezen op de resultaten in de staalsector, bij de zg. Jumboraad en bij voorbereiding van de conferentie van Ottawa. Ook in het vlak van de externe betrekkingen zijn een aantal van zulke onderwerpen aan te wijzen. Het beeld der resultaten kan - zonder een ogenblik de ernstige vraagstukken waarmee de Gemeenschap geconfronteerd blijft, uit het oog te verliezen - met een redelijke mate van tevredenheid worden gezien.

Het beeld is evenwel niet compleet, indien ook niet de tegenvallers en teleurstellingen worden vermeld. Een teleurstelling was zeker dat een oplossing voor het slepende visserijvraagstuk ondanks grote inspanningen en hoopvolle perspectieven toch buiten bereik bleef. Teleurstellend was ook dat het niet mogelijk bleek reeds een eerste inhoudelijke convergentie van standpunten t.a.v. de herstructurering van het Gemeenschapsbeleid en de begroting te bewerkstelligen.

Tevens was het een bijzondere belasting dat het voorzitterschap zoveel tijd en inspanning moet besteden aan het vraagstuk van de bezoldiging van de Europese ambtenaren, hoe belangrijk dat vraagstuk op zichzelf ook moge zijn.

Ten slotte moet er nogmaals op worden gewezen dat een voorzitterschap van zes maanden niet meer dan een korte passage kan zijn in de ontwikkeling van de Gemeenschap. In dit licht is ook het aspect van de continuïteit der werkzaamheden van belang en van Nederlandse zijde is met het oog daarop een bijzonder accent gelegd op een ordelijke en efficiënte overdracht aan het Engelse voorzitterschap, zowel t.a.v. EG- als EPS-aangelegenheden. Van een goed voorzitterschap mag verwacht worden dat het de gecompliceerde, niet zelden moeizame machinerie der communautaire instellingen, en uiteraard met name van de Raad van ministers, zo goed mogelijk gaande houdt voor het bereiken van concrete resultaten. Inzet, vasthoudendheid en initiatief zijn daarbij elementen die op alle niveau's van laag tot hoog, en over een breed scala van onderwerpen, door het voorzitterschap op ruime schaal moeten worden verschaft. Het Nederlands voorzitterschap heeft de toets van deze verwachting, naar het de regering voorkomt, ruimschoots doorstaan.

-----

24 juli 1981